

AVUSTRALYA GÜNLÜĞÜ-2

-1-

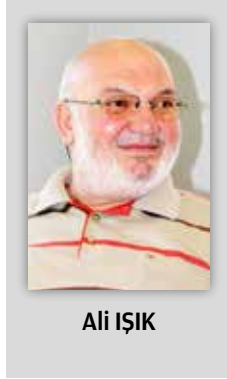
Başlarken

2002 Temmuzundan beri biricik oğlumun yaşadığı Avustralya, ya da resmî adıyla Avustralya Milletler Topluluğu (Commonwealth of Australia), Güney Yarımkürede yer alan bir kıta ülkesidir. Hint Okyanusu ve Büyük Okyanus arasında uzanır. Okyanusya kıtasında bulunur ve kıtanın çok büyük bir bölümünü kaplar. Rusya, Kanada, Çin, ABD ve Brezilya'dan sonra dünyanın altıncı büyük ülkesi olan Avustralya'nın komşuları Endonezya, Doğu Timor, Papua Yeni Gine, Solomon Adaları, Vanuatu, Yeni Kaledonya ve Yeni Zelanda'dır (Lakin en yakın komşusu olan Yeni Zelanda ile arasındaki mesafe uçakla üç saattir). Başkenti Canberra, en büyük şehri ise Sidney'dir.

Avustralya, 8.617.930 km²

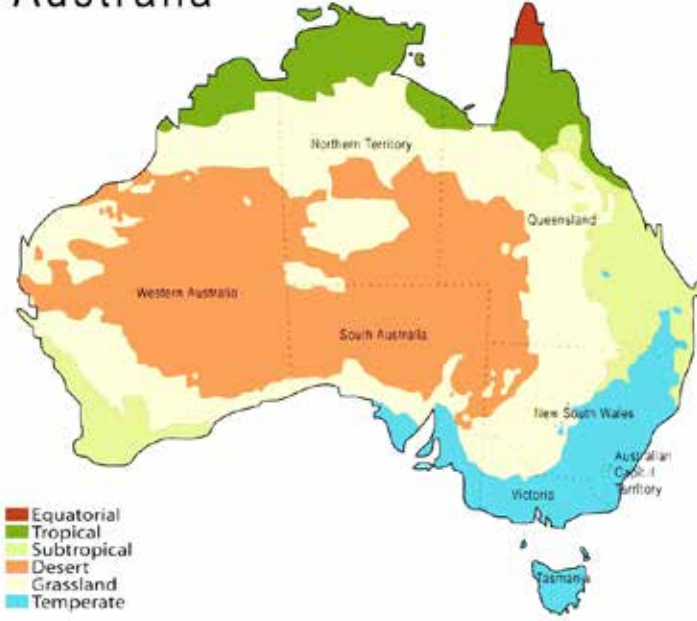
karada, 80.920 km² sularında olmak üzere toplam 8.698.850 km²lik bir alana kurulmuştur. Hiçbir ülkeyle kara sınırı yoktur. Bu yüzölçümü ile dünyanın 6'ncı büyük ülkesi konumunda olan Avustralya, 25.760 kilometrelik bir sahil şeridinde sahiptir.

Avrupalıların 18. yüzyıldaki keşif ve göçlerinden önce, yaklaşık 50.000 yıldır yerli Aborjin halkı adaya ev sahipliği yapmaktadır. Aborjinlerin konuştuğu diller ise modern araştırmalar sonucu yapılan hesaba göre yaklaşık 250 farklı gruba ayrılmıştır. Cezai gönderim ile Britanya İmparatorluğu tarafından başlatılan zorunlu göç, 1788 yılından 1868 yılına kadar devam etmiş olup Yeni Güney Galler civarında yoğunlaşmıştır. İlk yerleşim yapılan yıllardan itibaren nüfus düzenli bir şekilde artmış ve adanın tamamı 19. yüzyılın ortalarında keşfedilmiş olup 5 yeni kraliyet kolonisi kurulmuştur. 1 Ocak 1901'de 6 koloni birleşerek fede-

Ali IŞIK

Australia

ral yapı hâlini almış ve Avustralya Milletler Topluluğu'nu oluşturmuştur. Kurulduğu günden itibaren liberal-demokratik politik sistemi benimseyen Avustralya, altı eyalet⁽¹⁾ ve bağıntılı topraklardan oluşmaktadır. 24 milyonluk nüfusun çoğunluğu doğu kıyısına yerleşmiş olup şehirleşme oranı oldukça yüksek bir ülkedir.

Uluslararası Para Fonu'na göre Avustralya, dünyanın en büyük 13. ekonomisi iken kişi başına düşen millî gelir sıralama-

sında dünyada dokuzuncu olmuştur. Ülke ayrıca İnsani Gelişme Endeksi sıralamasında Norveç'in ardından ikinci gelerek hayat standardı, sağlık, eğitim, kişisel özgürlük ve politik haklar gibi birçok kriterde dünya genelinde üst sıralardadır. Avustralya Birleşmiş Milletler, G20, İngiliz Milletler Topluluğu, ANZUS⁽²⁾, OECD, Dünya Ticaret Örgütü, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği ve Pasifik Adaları Forumu'na üyedir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Avustralya>).

İlkin Avustralya'nın güneydoğusundaki Yeni Güney Galler (New South Wales, kısaca NSW) eyaletinin başkenti Sidney'de ikamet eden oğlum, hâlen kıtanın kuzeydoğusunda yer alan Queensland eyaletinin başkenti Brisbane'nin⁽³⁾ Springwood banliyösünde yaşamaktadır.

Queensland, kuzeydoğu Avustralya'da bulunan bir eyalettir ve 1.852.642 kilometrekarelik yüzölçümü ile Avustralya eyaletlerinin ikinci büyük ve 5,3 milyonluk nüfusuyla üçüncü kalabalık eyaletidir. 18 şehrin bulunduğu eyaletin başşehri, Avustralya'nın Sidney ve Melbourne'dan sonra üçüncü büyük şehri Brisbane'dir. Eyaletin nüfusu çok

(1) Bu altı eyalet Queensland, New South Wales (Yeni Güney Galler), Victoria, South Australia (Güney Avustralya), Northern Territory (Kuzey Toprakları) ve Western Australia (Bati Avustralya)'dır.

(2) ANZUS (Pakti): Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın bu iki devletle Eylül 1951'de imzaladığı bir güvenlik antlaşmasıdır.

(3) Telaffuzu: Brizbeyn.

kültürlüdür ve sakinlerin %28,9'u göçmendir.

Queensland'ın ilk sakinleri Aborjinler ile Torres Boğazı Adalılarıdır.

Avustralya'ya inen ilk Avrupalı olan Hollandalı denizci Willem Janszoon, 1606'da Cape York Yarımadası'nın batı kısmını araştırdı. 1770'te James Cook, Avustralya'nın doğu kısmını Büyük Britanya Krallığı toprağı olarak ilan etti. 1788'de Arthur Phillip, Yeni Güney Galler kolonisini kurdu. Queensland sonraki yıllarda keşfedildi. İngilizler bu toprakları kolonileştirmek için buraya mahkûmları iskân etti. Böylelikle Moreton Körfezi Ceza Yerleşimi 1824'te Brisbane'de kuruldu. Queensland, 6 Haziran 1859'da Yeni Güney Galler'den ayrıldı (şimdi Queensland Günü olarak anılıyor).

I. Dünya Savaşı'nın Queensland üzerinde büyük bir etkisi oldu. I. Dünya Savaşı'nda 58.000'den fazla Queenslandli savaşmış ve bunların 10.000'den fazlası ölmüştür.

Queensland, madencilik, tarım, ulaşım, uluslararası eğitim, sigorta ve bankacılık alanlarında güçlü yönleriyle Avustralya eyaletleri arasında üçüncü en büyük ekonomiye sahiptir. Tropikal ve subtropikal iklimleri, Büyük Set Resifi ve sayısız plajı sebebiyle Sunshine State olarak adlandırılan turizm, eyalet ekonomisi için de önemlidir.

Queensland, çok çeşitli iklimlere ve coğrafi özelliklere sahip geniş bir eyalettir. Kıyı şeridi boyunca bol yağışlı tropikal iklim özellikleri görülür. İç ve batı kesimlerinde düşük yağışlı karasal

iklimle çöl iklimi hâkimdir. Eyaletin güneydoğusundaki iç kesimlerdeki yüksek alanlarda kış ortasında donma noktasının çok altında sıcaklıklar yaşandığından buralarda nadiren kar yağar. Kıyı bölgelerinin iklimi ılık okyanus sularından etkilenir, bölgeyi aşırı sıcaklıklardan uzak tutar ve yağışlar için nem sağlar (<https://en.wikipedia.org/wiki/Queensland>).

Springwood ise Queensland eyaletindeki Logan şehrinde bulunan bir banliyödür. 2016 nüfus sayımına göre nüfusu 9.148 kişidir.

Bu tanıtıcı bilgilerden sonra günlüğüme geçebilirim.

27 Aralık 2022/Salı

Sidney'e olan ilk yolculuğumuz 2010 yılı baharında (bizde bahar ayları Avustralya'da sonbahara denk geliyor) Birleşik Arap Emirlikleri'ne ait Ettihad [İttihat] Havayolları ile yapmıştık. Bu kez Katar'ın aynı adlı havayolları ile uçuyoruz. Uçağımız İstanbul Sabiha Gökçen'den 15.00 sularında burnunu dikmeye başladığında tıpkı Ettihad uçağında olduğu gibi insanın içini ürperten Davudi bir sesle Zuhruf Suresi 13. ayetinden mülhem "Subhanellezî sahhara

lenâ hazâ ve mâ künnâ lehû mukrinîn. Ve innâ ilâ Rabbinâ le mûnkali-bûn.” [“Bu bineği bizim hizmetimize veren Allah’ı tesbih ederiz. Öyle olmasaydı biz ona güç yetiremezdik. Biz elbette Rabbimize dönmekteyiz.”] duasını okuyor.

Uçak kalktıktan bir müddet sonra önümüzdeki koltukta oturan ellili yaşlarına merdiven dayadığını tahmin ettiğim bir Bursalı ile tanışıyoruz. Unlu mamuller işi ile iştigal ediyormuş. Mesleğini Uzak Doğuda sürdürecekmış.

Dört saatlik rahat bir uçuştan sonra biletimizde de belirtildiği gibi saat 18.50’de Doha’ya, Hamad Uluslararası Havalimanına iniyoruz. Uçaktan inen kalabalığa karışıyoruz. Bizi bekleyen uçağa ulaşabilmek için önce gümrükten geçmemiz gerekiyor. Duyarlı kapıdan geçerken kapının uyarı vermesi üzerine kılık kıyafetinden hiç de bir memura

benzemeyen işgüzar genç Katarlıya dizimi gösterip protez, diyorum. Bunun üzerine bir sandalye çekip oturarak paçalarımı sıvamamı istiyor. Ameliyat izim görünmüşken orta yaşlı bir görevli gelip genç meslektaşını bakışlarıyla azarlayarak kalkmamı söyleyip bize yol veriyor. Bu gecikmeyle kafileden kopuyoruz. Gümrük alanının loş labirentini geçip bir yürüyen merdivene geliyoruz. Henüz basamağına adım atmışken biri hacı abi, diye sesleniyor. Bakıyorum, uçaktaki Bursalı. Merdivenin aksi istikametinden bize doğru yükselirken yanlış gelmişsiniz, burası havaalanından çıkış, demesi üzerine aşağı iner inmez tekrar yan merdivene geçip geri dönüyoruz. Gözüm bir yandan da saatimde. Zira iki uçuş arasında elli dakikalık bir ara var.

Bu koşturmaca arasında fark ettiğim tek şey yakın geçmişte bu ülkede dünya futbol şampiyonasının (20 Kasım-18 Aralık

Oğlumun ikametinin yar aldığı Achilles Dr Sokağı’ndan görüntüler

2022) yapılmış olduğu. Bakışlarımı kapı numaralarından her ayırdığımda mutlaka bu şampiyonanın logosunu taşıyan farklı bir afiş gözüme çarpıyor. Yine biletimizde yazdığı gibi saat tam 19.50'de ilkinde nazaran daha büyük bir uçakla uçmaya başlıyoruz. Nasip olursa ertesi gün (çarşamba) saat 16.55'te Brisbane'e ayak basmış olacağız. Diğer bir ifadeyle Doha'da yatsı suları kalcan uçağımız, yaklaşık on dört saatlik bir uçuştan sonra, ertesi günü ikinci üzeri Brisbane'e inmiş olacak. Katar, Türkiye ile aynı saat diliminde (GMT+3)⁽⁴⁾ yer aldığından saatlerimiz eşit. Brisbane ise bizden yedi saat önce karşılıyor günü.

Yolculuğun uzun, dolayısıyla sıkıcı etabı bu. Önümüzdeki koltuğun arkasına raptedilmiş küçük ekranda filmde müziğe, gazetelerden türlü bulmacalara değin yok yok. Lakin bizde de bunları anlayacak dil yok. Geriye kitap okuma ve uyuma seçenekleri kalıyorsa da bel ağrısı ile ayak uyuşmasının yaptığı ezaya bu seçenekler de çözüm olmuyor. Neyse ki bu kez korktuğum olmuyor. Bu uçuşumuzda uçağın pencerelerinden süzülen gün ışığı yerini sonsuz karanlığa bıraktığında hosteslerin bütün perdere perdelerini indirtmesinin

(4) GMT (Greenwich Mean Time/Greenwich Ortalama Saati): GMT, ülkelerin mahallî saatlerinin belirlenmesinde kullanılan referans saat dilimini ifade eder. Başlangıç meridyeninin doğusunda kalan noktalar güneşi daha önceden gördüğü için bu noktalarda saat Greenwich kasabasından daha ileride (+) olur. Aynı şekilde batısında kalan noktalar güneşi daha geç gördüğü için saat bu noktalarda Greenwich meridyeninden daha geride (-) olur. Bu sebeple Dünyadaki bütün konumlarda saatin kaç olduğu bu konumların başlangıç meridyeninin ne kadar doğusunda ve ne kadar batısında kaldığına göre değişir ve "GMT + ve GMT -" olarak ifade edilir. Bu duruma göre Türkiye ve Katar GMT+3'te yer alırken Avustralya GMT+10'da yer alır ve dolayısıyla Avustralya, Türkiye'den 7 saat ileridedir.

Oğlumun sokağındaki Avustralya'nın ilgi çekici ağaçlarından biri

olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Zira bu yaşıma değin gerek teker üstü gerekse hava-yolculuklarımda uyuma alışkanlığı edinmemiştim. Uzun uçuşun sonunda dinç bir hâlde yere ayak basmamı ilk kez bu yolculuğumdaki uyku kaçamaklarına borçlu olsam gerek. İniş saatimiz yaklaştığında yine hosteslerin uyarısı ile perdeler açıldığında pırıl pırıl bir gökyüzünde, Queensland semalarındaydık.

Bu esnada çekik gözlü hostes kızlardan biri iki adet form uzatıyor. "I don't know English" demem üzerine gözleriyle peki, deyip diğer koltuklara yöneliyor. Elindeki formları dağıtmayı tamamlayınca tekrar yanıma gelip "pasaport" diyor. Pasaportlarımızı uzatınca elimdeki formları alıp pasaportlarımıza göre sadece kimlik bilgilerimizi doldurup geri veriyor. Formlara baktığım-

da içimden “Bu kadarını ben de becerirdim” demek gelse de hostese teşekkür ediyorum.

28 Aralık 2022/Çarşamba

Tıpkı biletimizde belirtildiği gibi 16.55’te uçağımız Brisbane’e iniyor. Uçağın kapısına kadar uzanan körüklü geçidin sonunda kalabalığı takip ederek İlk kontrol noktasına geliyoruz. Burada kabin valizimizi, sırt ve el çantalarımızı x-ray cihazına bırakıp arama kabininden geçiyoruz. Konya, İstanbul ve Doha’da ikinci kez aranmama vesile olan diz protezime burada pek mesele edilmiyor. Buradan pasaport kontrol noktasına ilerliyoruz. Kordonlardan labirentin sonunda bizi karşılayan görevli, muhatabı olacağımız bir gişeye yönlendiriyor. Kontrol görevlisi genç ve oldukça güzel genç bir bayan. Bizi güleç

bir çehre ile karşılıyor. Pasaportlarımızla beraber sonradan adının “Incoming Passenger Card [Gelen Yolcu Kartı]” olduğunu öğrendiğim formları genç görevliye uzatırken hostes kızı söylediğim gibi İngilizce bilmediğimi ifade ediyorum. Bunun üzerine görevli bir şeyler söylüyor. Anlamadığımı dudak bükerek ifade etmem üzerine saydığı Çayna (Chine), Errap... kelimelerinden milliyetimi sorduğunu anlayıp “Türk” diyorum. Okey, deyip beklememizi işaret ettikten sonra yerinden kalkıp arkasında yer alan klasörlükten bir klasör alıp kalın plastik kaplı sayfaları çevirmeye başlıyor. Aradığı sayfayı bulduktan sonra gişesinden çıkıp yanımıza geliyor. Sayfada, kimlik bilgileri haricinde boş kalan formların A4 büyüklüğündeki Türkçesiyle teslim edeceğimiz formu yan yana getiriyor. Bu arada parmağındaki alyansı fark

Avustralyalı Işık ailesinin evi

ediyorum. Sırasıyla Türkçelerinin yer aldığı maddeleri işaret parmağının yol göstericiliğinde okutup cevaplarını orijinal formlarda işaretlememizi istiyor. Yanımızda “bitki ve tohum getirip getirmediğimiz” mealli şıkka geldiğimizde -önceden hazırlandığım üzere- “okra [bamya]” diyor ve sadece bu şıkka evet, olarak işaretliyorum. Formları alıp pasaportlarımızı iade ederek bizi bırakıyor. Gecikmeyle valizlerimizi alacağımız döner bandın yanına vardığımızda bir arabaya yüklenmiş valizlerimizi bir kenarda bizi bekler buluyoruz. Memnun oluyoruz tabi.

İşlemlerimizi tamamlama sevindirici çok kısa sürüyor. Başka bir görevli bu kez bizi gümrük bölümüne yönlendiriyor. Sıramız gelince bir gümrük görevlisi bizi karşılıyor. Tekrar İngilizce bilmediğimi belirtip problem olabilecek hediyelerin yer aldığı sırt çantası ile el valizini işaret etsem de bütün çanta ve valizlerimizi x-ray cihazına yüklüyoruz. Eşyalarımız cihazdan geçtikten sonra görevli bana bir şeyler söylüyor. Tabi anlamıyorum. Lakin niyetini tahmin ettiğimden az önce işaret ettiğim çanta ve valizi açıyorum. Problem olacağını tahmin ettiğim çorbalık çiçek bamya, ekmek kadayıfı ve peynir şekeri paketlerini metal uzun masanın üzerine sıralıyorum. Öbürlerine üstünkörü bakan görevli bamya paketinin birine uzanıp içinden aldığı tek bir bamyayı plastik bir poşete koyup havan tokmağı benzeri bir araçla iyice ezip tohum araması yapıyor. Bu arada sempatik görünümlü orta yaşlı bir bayan ile akranı uzunca kır sakalından Müslüman olduğu anlaşılan akranı

Oğlumun ikametinin yar aldığı Achilles Dr Sokağı'ndan görüntüler

bir memur daha olaya dâhil oluyor. Bayan memur Türk ve Konyalı olduğumu öğrenince sevgi tonlu “Aaa Konya, Konya...” diyerek sempatikliğini bir kat daha ziyadeleştiriyor.

Araştırma bir bilgisayar aracılığıyla derinleştiriliyor. Uzunca bir bekleyişten sonra bamyamız masum bulunuyor ki paketlerimizi alabileceğimi işaret desteğinden anlıyorum. Bu esnada Müslüman memur elime küçük bir broşür sıkıştırıp anlamadığım bir şeyler söyleyip “Selamün aleyküm” diyor. Gözlerinin içine bakarak “Ve aleyküm selam” diye mukabele ediyorum. Küçük broşüre göz ucuyla şöyle bir baktığımda da onun sözlerinin, “Avustralya’ya bir daha gelersen şunları şunları getirme” uyarısı olduğunu tahmin ediyorum.

Gümrükten sağ salim çıktuktan sonra havaalanının yolcu karşılama bölümünde oğlum ve küçük torunum Seffane Havle’yi gecikmemizden kaynaklı olsa gerek kaygılı bir yüz ifadesiyle bizi beklerken buluyoruz. Hanım, oğlumun “Niçin bu kadar geciktiniz?” sorusuna aldırmandan atılıp sekiz senelik hasreti dindirircesine sarılıyor oğluna.

(Devam edecek)

Ahmet
KUŞ

BAĞLARDAN SOFRALARA MERAM HATIRASI

Saime Yardımcı, Konya'nın velut yazarlarından birisidir. Özellikle Mera m ve Konya yemek kültürüne dair yazıları dikkat çekicidir. Doğma büyüme Konyalı olan Saime Hanım, Konya kültürünü yaşayan ve yaşatmaya çalışan gönüllü bir kültür elçisidir. Saime Hanım geçtiğimiz günlerde Konya yemek kültürü hakkında

yaptığı çalışmalarla bir yenisini daha ekledi. 2023 yılında hazırladığı "Bağlardan Sofralara Mera m Hatırası" kitabının tanıtım toplantısı 13 Mayıs 2024 tarihinde Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde yapıldı. Toplantıya Konya kültürüne gönül veren yazar, akademisyen ve sanatçıların yanı sıra Saime Hanım'ın dostları da katıldı. Toplantıda Saime Hanım, Prof. Dr. Saim Saka oğlu, Bekir Şahin ve M. Sadık Oturanç birer konuşma yaptılar.

Saime Yardımcı 1-2 istisna haricinde yayımlanan bütün kitaplarını kendi imkânlarıyla bastırmaktadır. Geleneği bozmaya rak bu kitabı da kendi imkânlarıyla yayımlamıştır. 175 sayfadan oluşan kitabın editörlüğünü İsmail Uygun, tasarımını Tahir Y a -

man yapmıştır. Kitaptaki fotoğraflar ise Saime Yardımcı tarafından çekilmiştir. 20x28 cm boyutundaki kitabın baskısı 2023 yılında Servet Ofset Limited Şirketi tarafından yapılmıştır. Saime Hanım kitabı "Mera m sevdalısı Sevgili Eşim Nazif Y a r d ı m c ı'nın aziz hatırası na..." sözleriyle mer-

hum Nazif Yardımcı'ya ithaf edilmiştir. Kitabın ilk sayfalarında Prof. Dr. Saim Saka oğlu'nun sunuş yazısı, Prof. Dr. Caner Arabacı'nın takriz yazısı bulunmaktadır.

Kendisi de bir Konya sevdalısı olan Saim Sakaoglu sunuş yazısında şu ifadelere de yer vermiştir: “Biliyorum ve eminim ki kitabı incelerken hatta ince eleyip sık dokurken bazılarınız, serde Meramlı olmak varmış duygusunu içinizden geçireceksiniz. Saim Hanımefendi'nin dağarcığımızı zenginleştirecek bilgilerinin yanında kim bilir kaç tanesini hiç tatmadığınız o cânım Konya lezzetlerinin hayaline kapılacaksınız. Biz bile sayfaları çevirirken Konyalılığımızın bu açıdan biraz eksik olduğunu anlamanın hüznüne kapılıverdik. Elinizdeki bu kitap bir ailenin hikâyesi olmaksızın çok Meram'a damgasını vuran bir ailenin hikâyesi olarak kabul edilmelidir. Sayfalarımızda kökleri on dokuzuncu yüzyıla kadar uzanan bir ailenin hayat çizgilerini okurken, belki bazılarımız da kendilerine bir pay, bir görev çıkaracaklardır. İnanıyoruz ki bu pay veya görev, Meram'ı, dünün Meram'ı olarak koruma ortak paydasında bir araya gelme şeklinde olmalıdır. Atalarımız, 'Bir elin nesi var...' diye başlayan o güzel sözü belki de bu günler için söylemişlerdir. Meram'ı korumak ancak Meramlı evleri korumakla gerçekleşebilir. Bağıyla, bahçesiyle, atıyla, arabasıyla... Bir yaylı arabası olmadan Meram'ı düşünmek olacak şey değildir. Pekmez kaynatmayan, kayısı yarmayan, erikleri değerlendirmeyen bir eve Meramlı ev gözüyle bakmamız ne derece gerçekçi olur, bilemiyorum. Ancak günümüzün şartları o eski günlere ulaşmamızı engellemektedir. 60-65 yıl önce bir akrabamızın bağında yatıp uyduğum o evdeki rüyamdan uyan-

mak istemiyorum. Keşke hepimiz o rüyaların peşine takılıp gidebilseydik...”

Yine Konya kültür elçilerinden biri olan Prof. Dr. Caner Arabacı ise takriz yazısında şu ifadelere yer vermiştir: “Saim Yardımcı, Konya'nın Çılgın Türklerinden. Sadece işi, çocukları, torunları, bağı ile uğraşmıyor. Bir çırpıda okunacak akıcılık ve tatta Meram kitabını hazırladı. Diğer eserleri gibi bu kitabı da geleceğe kaynaklık edecek şekilde tarihe not düşüyor. O, doğrudan tanık olduğu, içinde yaşadığı Meram'ı; komşuları, yemekleri, bitkileri, pelitleri, serçeleri, tiğınleriyle birlikte anlatıyor. Aslında yaptığı, doğayla bütünleşmiş hayat tarzının, yüksek bir kültürün sunumu. Zengin fotoğrafların şahitliği, isimlerle cisimlerin zihinlerde canlanmasını kolaylaştı-

yor fakat Yardımcı'nın onulmaz bir derdi var. İyi ki de var. O, çevrenin kurtarılmasını istiyor. Meram/çevre bilincini geliştirerek insanımızın sağlıklı yaşamasını istiyor. Çünkü çevre, bütün türleriyle can demek, insan demek. Çevrenin bazı hırslarla öldürülmesi, engellenemez zincirleme gelişmelerin hayatımızı karartması anlamına geliyor. Doğanın bozulması, intikamının hak edilmesi anlamına geliyor.”

Bu güzel sunuş ve takriz yazılarından sonra Saime Hanım kitabına şu sözlerle başlıyor: “Yaşamımızda önemli olan anılar; yaşadıklarımız, gördüklerimiz bizim saklı hazinelerimizdir. Tıpkı kıymetli eşyalarımız gibi bunları da sandığımızda koruduğumuzu zannederiz. Ancak bu sandığı bir gün araladığımızda, içindekilerin yitip gittiğini fark ederiz. Bunları koruyabilmek için fotoğraflarda saklar, yazıya dökeriz. Ben de öyle yaptım... Çocukluğumun ve gençlik yıllarımanın en güzel, en anlamlı günlerini yaşadığım, zamanın su gibi akıp gitmediği, günlerin

dolu dolu, huzurlu, koşuşturmadan yaşadığı yılları özlemle hatırlarken, o günleri bugünlere bir nebze de olsa taşımak istedim. Meram'ın doğasının, havasının yok olmaması ve bu değerlerini yitirmemesi adına; ona sahip olmaya, yaşatmaya, yaşamaya ve tanıtmaya devam etmemiz, uğraşmamız görevimiz olmalı diyor, Meramlıları, Meram'ı sevenleri bu değerleri korumaya davet ediyorum.”

Akıcı bir üslupla kaleme alınan kitap; Sunuş, Takriz, Türbe Önünde Evin, Meram'da Bağın Olacak!, Bağ İşleri, Meram'da Yaşam, Her Mevsimde Meram, Meram Komşularımız, Bağ Evinin Asırlık Yemek Sırları, Yemeklerde Kullanılan Bitkiler ve Küçük Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Kitapta; aile tarihi, Meram'ın bağ evleri, bağ işleri, çebiç, etlik, reçeller, şerbetler, pekmez kaynatma, ulaşım, su, yemek öğünleri, ağaç dikme, sofrada adabı, günlük yaşam, yağmur duası, oyunlar, Hıdırellez, kandiller, Ramazan, Kurban Bayramı, düğünler, sünnetler,

halk hekimliği, çiçekler, ağaçlar, Meramlı aileler, yemekler hakkında bilgiler verilmiştir. Kitabın son kısmına küçük de olsa bir sözlük eklenmesi ise son derece isabetli olmuştur. Çünkü günümüzde sözlükte bulunan kelimelerin çoğu unutulmuştur. Saime Hanım “Bağlardan Sofralara Meram Hatırası” kitabını hazırlarken kaynak kişilerden de faydalanmıştır. Fatma Yolal, Rasime Ketenciođlu, Vahide Solaklar, Zuhale Efeođlu, Sencer Yurday, Ahmet Yüceler, Fehime Loras, Hasan Çopur, Fatma Çopur, M. Sadık Oturanç, Adnan Soğancı, Rıza Mendi, Kadriye Yardımcı bu kaynak kişilerden bazılarıdır.

Öncelikle Saime Yardımcı’yı bu güzel çalışmasından dolayı tebrik ediyorum. Saime Hanım, Meram kültürünün, doğasının

korunması konusunda biraz karamsar olsa da bu konuda ben deniz hâlâ umutluyum. Tüm olumsuzluklara, kültürel yozlaşmalara rağmen Konya kültürünün, Meram yaşantısının, Türk mutfak kültürünün sonsuza kadar yaşayacağına inanıyorum. Zira gelenekler ve kültür her ne kadar unutulmuş gibi görünse de genler kuşaktan kuşağa aktarıldığı için insanlar sağ olduğu sürece gelenekler ve kültür de yaşamaya devam edecektir. Örneğin çocukluğumda her evin avlusunda bir tandır bulunurdu ve neredeyse her evde tandır ekmeği ve tandır böreği yapılırdı. Şimdi o kadar yaygın olmasa da kasabalarda, köylerde hatta kenar mahallelerde hâlâ bu kültür yaşatılıyor. Bir sokağa girdiğiniz zaman tandır ekmeği kokusunu alabiliyorsanız bu iş henüz bitmemiştir.

ALIŞILMIŞIN DIŞINDA BİR VALİ: ALİ CEMAL BARDAKÇI

Ali Cemal Bardakçı 1887 yılında Balıkesir'in Burhaniye kazasında dünyaya gelmiştir. Babası dönemin tüccarlarından Osman Hakkı Efendi, annesi ise Ayşe hanımdır. İlk tahsilini Burhaniye Rüştîyesi'nde orta tahsilini ise Bursa İdadîsi'nde tamamlamıştır. ⁽¹⁾Yüksek öğrenimini, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne'de ikmal etmiş, 1909 yılında buradan mezun ol-

(1) BALTAOĞLU, A. G. (1994). Atatürk'ün Seçkin Bir İdarecisi: Ali Cemal BARDAKÇI. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(1), 267-282.

muştur. Ardından sırayla, Bursa Vilayeti Maiyet Memurluğu, Çifteler Nahiyesi Müdürlüğü, Mihallıçlık Kazası Kaymakamlığı, Kalecik Kazası Kaymakamlığı, Haymana Kazası Kaymakamlığı, Çorum Sancağı Mutasarrıflığı, Çankırı Sancağı Mutasarrıflığı, Denizli Sancağı Mutasarrıflığı ve Vilayeti Valiliği, Diyarbakır Vilayeti Valiliği, Elazığ Vilayeti Valiliği, Çorum Vilayeti Valiliği ve Konya Vilayeti Valiliği görevlerinde bulunmuştur. ⁽²⁾

Ali Cemal Bardakçı, 1933 yılından 1938 yılına kadar Konya valiliği görevi yapmıştır. Bardakçı, görev yaptığı hemen hemen her yerde halkla kaynaşan, iyi ilişkiler kuran bir idareci olmuştur. Vatandaşına güvenen, onlara kefil olabilen bir yapıdadır. Son derece naif bir karaktere sahiptir. *Devşirmelerle Sığıntılardan ve Müttegallibe'den Neler Çektik?*, *Alevilik Ahilik Bektaşilik* ve *Anadolu İsyancıları* adlı üç araştırma kitabı da yazmıştır. Gazeteci ve yazar İlhan Bardakçı'nın babası ve günümüz gazeteci ve tarihçisi olan Mu-

(2) İçişleri Bakanlığı Personel Dairesi Başkanlığı SicilArşivi,118 No'lu Sicil Dosyası.

rat Bardakçı'nın da dedesi olan Ali Cemal Bardakçı, 1981 yılında vefat etmiştir.

Konya valiliği sırasında vatandaştan biriyle yaşadığı bir olay, Ali Cemal Bardakçı'nın halkla ilişkilerine son derece önemli bir örnek teşkil etmektedir.

25 Kasım 1934 yılında Cumhuriyet Gazetesi'nde M. Aysel tarafından yayımlanan "Konya'da bir garip evlenme"⁽³⁾ başlıklı yazıdaki olay oldukça ilginç, idarecilik açısından bir o kadar da kıymetli anı olarak günümüzde karşımıza çıkmaktadır. O tarihte yayınlanan yazının tam metni şu şekildedir;

Konyada garîp bir evlenme!

İşi Valiye açmaktan başka çare bulamamış!

Konya (Hususî muhabiri mizden)

"Resmini gördüğümüz yazgız çehreli delikanlı, Yarna nahiyesinin Ismil köyünden 328 (1912) doğumlu Abdullah oğlu Osman'dır.

Arkada bıraktığı seneleri bir hızda önüne getirerek onu okşaya okşaya tekrarlamak, baba olmak sevdasına düşen Osman evlenmemiş, bunun için çareler ararken "ne olursa olsun" deyip Konya valisi Cemal Beye derdini anlatmaya karar vermiş.

Hükümet konağının geniş koridorlarını "acaba" lı adımlarla ölçen Osman vilayet odacılarından Muharrem Ağa'ya:

Vali beyefendi burada mı?...

Derken ben de tesadüfen yanından geçmiş buldum. Muharrem, odacı saltanatı süren ukala ve meymenetsiz kapıcılardan değildir. Vali muavini veya mektupçuyu arayanlara bile işleri biran evvel görülsün diye makamın kapısını işaret eder ve:

Gir, gir korkma... İçerdeki eski valilerden değildir.

Diye rehberlikte bulunur. Osman'a da:

Yeni geldi. İşin varsa başı kalabalıklaşmadan haydi...

Dedi. Osman göğsünü ilikledi. Şapkasını çıkardı. Bir gayret gösterdi. Fakat adımlarını geri çekerek birdenbire

(3) M.Aysel,"Konya'da Bir Garip Evlenme", Cumhuriyet,25.11.1934,syf.7

Konyada garip bir evlenme!

İşi Valiye açmaktan başka çare bulamamış!

Konya (Hususî muhabiri - mizden) — Resmini gördüğü - nüüz yağız çehrelî delikanlı, Yarma nahiyesinin İsmilli köyünden 328 doğumlu Abdullah oğlu Osmandır.

Arkada bıraktığı seneleri bir hızda önüne getirerek onu okşaya okşaya tekrarlamak, baba olmak sevdasına düşen Osman evlenmemiş, bunun için çareler ararken «ne olursa olsun» diyip Konya valisi Cemal Beye derdini anlatmağa karar vermiş.

Hükümet konağının geniş koridorlarını «acaba» lı adımlarla ölçen Osman vilâyet odacılarından Muharrem Ağaya:

fikrinden vazgeçti. Sonradan tahmin ediyorum: Bu gerilmenin sebebi benmişim. Benim girdiğimi görünce çıkmaklığımı beklemiş. Ben çıktım, o girdi ve mesele anlaşıldı.

Herhangi bir iş sahibi ile karşılaştığını sanan vali bey sormuş:

Efendim...

Cevap yok... Tekrarlanan «efendim» ler cevapsız kalınca:

Ne istiyorsunuz oğlum,

Demiş. Osman'da terburam buram... Nihayet:

Ben evleneceğim. Sen valisin. Beni evlendir...

Diyebilmiş. Elinden iş gelen, böyle bir müracaata ne cevap verebilir:

Kimi alacaksın oğlum...

Derken tebessümlerini de gizlememiş.

Müracaat tuhaf telakki edilmese bile hayreti değer! Osman'ın beğendiği, gözüne kestirdiği kızcağız da belli değil... Bütün bütün müşkül vaziyette kalan vali:

E... Ne yapayım oğlum demiş. Birisini bul da isteyselim...

Osman bulamadığını, bulamayacağını anlatmış ve tekrarlamış:

Bir münasibini de siz bulun beyim...

Siz vali olsaydınız ne yapardınız?... Bu kadarını faz-

la bulurdunuz değil mi?... Cemal Bey öyle yapmamış. Daire müdürü Zarif, becerikli bir çocuktur. Onu çağirtmiş ve emretmiş:

-Zarif, bu delikanlı beni evlendirin, diyor. Fakat alacağı kız da belli değil... Sen birini bul, bunu baş göz edelim...

Artık Konya tencere Zarif kepeçidir. Durmadı, dinlenmedi bir kız buldu. Allah Allah... Osman kızı görmeden de evlenmiyor. Nihayet kızı da gördü. Fakat beğenmedi ve bu arada arayarak bulunduğu Keçeci Mehmet Ağa'nın kızı Miyase Hanımı istedi. Artık olan olmuştu. Başlanan bu hayırlı işi bitirmek icap ediyordu. Ve artık iş Vali Beyin refikası Nuriye Hanımefendiye geçmişti.

Kapılarının önünde duran otomobilden Vali Beyin hanımının indiğini gören Keçeci Mehmet Ağa'nın ailesi de bütün mahalleli gibi şaşırılmıştı. Nuriye Hanımefendi görücülüğü ve dünlüğü iyi yaptı. Miyase Hanım

için söz aldı.

Aradan geçen hafta hazırlığa mahsustur. Resmi işler müddeti içinde bitti ve bu düğünün masrafı da Vali Bey tarafından temin olundu.

Şimdi şen bir yuvada mesut bir Osman ve bu tavassuttan çok memnun bir Miyase var. Osman'ı görüp hanımla kendisinin fotoğrafını istedim. Dik dik yüzüme bakarak:

Kırk gün geçmeden ben karı fotoğrafı çektirenlerden değilim. İstersen benimkini çektir.

Dedi... Miyase Hanımın fotoğrafını kırk gün bekleyecek kadar sabredek gazetecilerden değildim. Alâminütün objektifi karşısına Osmanı geçirdim."

M. Aysel

**Vali Ali Cemal Bardakçı tarafından açtırılan
Yeni Meram Caddesi'nden bir kış görüntüsü
Fotoğraf: Ahmet Kuş**